

6

Vragenuur

Vragen van het lid Elias aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, bij afwezigheid van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, over de verplichting die instellingen hun medewerkers opleggen om niet te werken op een voorgenomen actiedag en over informatie dat de met acties gemoeide kosten door de overheid gedragen worden.

De voorzitter:

Mijnheer Elias, ter aanvulling op de regels voor het experiment deel ik mee dat u het laatste stukje best een beetje mag tiktakken, om het zo maar te zeggen. Volgens mij vindt de heer Zijlstra ook wel dat dit kan.

De heer Elias (VVD):

Voorzitter. Op 9 februari wordt een landelijke actiebijeenkomst gehouden tegen de bezuinigingen op het passend onderwijs. De organisatoren, waaronder de vakbonden, vermijden om dit een staking te noemen, hoewel de bijeenkomst alle trekken daarvan heeft. De VVD tornt niet aan het stakingsrecht, noch aan de vrijheid van wie dan ook om waar dan ook en wanneer dan ook luidkeels te protesteren, maar dan wel alleen voor wie daar uit vrije wil voor kiest. In dat kader stel ik graag een aantal vragen aan de staatssecretaris. Ik wilde deze vragen eigenlijk aan de minister stellen, maar die is niet aanwezig. De staatssecretaris neemt dit daarom voor zijn rekening.

Wat vindt de staatssecretaris van Onderwijs van het feit dat medewerkers van het Regionaal Expertisecentrum Noord Nederland door het managementteam worden opgeroepen om mee te doen aan die acties? Hoe kijkt hij aan tegen het feit dat degene die aangeeft geen actie te willen voeren, de opdracht krijgt om alle afspraken voor die dag af te zeggen omdat het niet de bedoeling is dat die persoon die dag aan het werk gaat. Bovendien heeft degene die ons hierover heeft geïnformeerd, gisteren een mail van haar directeur ontvangen waarin staat dat zij op 9 februari niet mag werken en dat zij wordt verzocht aan haar teamleider toe te lichten waarom zij niet meegaat. Is de staatssecretaris het met ons eens dat dit een ontoelaatbare vorm van dwang is, waarbij een overheidsinstantie medewerkers verplicht tot actievoeren? Wat vindt de staatssecretaris er bovendien van dat de huur van de bussen om naar Nieuwegein te gaan op die actiedag annex stakingsdag door een expertisecentrum, een instelling die op overheidsgeld draait, betaald wordt? Is de staatssecretaris bereid om op al deze punten voorafgaand aan de staking/actiedag nog in te grijpen en, zo ja, hoe? Wil hij bovendien uitzoeken of dit soort wantoestanden ook elders voorkomt?

Staatssecretaris Zijlstra:

Voorzitter. Ik dank de heer Elias voor de gestelde vragen. Het moet helder zijn dat de VVD en zeker ook het kabinet niet willen tornen aan het stakingsrecht. Volgens mij wil geen enkele partij in dit huis dat. Het kan echter niet het geval zijn dat er een situatie ontstaat waarbij er im-

plicit of direct een soort dwang wordt uitgeoefend om te gaan staken of te gaan actievoeren. Het stakingsrecht is een individueel recht dat een individuele werknemer moet uitoefenen of niet. Als een individuele werknemer wil werken, dan moet hij of zij daartoe normaal gesproken in staat worden gesteld. Wij vragen in ieder geval na hoe het zit. Het kan nooit het geval zijn dat hetgeen de heer Elias schetst, op basis van een e-mail, staande praktijk is. Laat ik daar heel helder over zijn. Nogmaals, het kan niet zo zijn dat afspraken moeten worden afgezegd, dat je te horen krijgt dat je eigenlijk niet mag werken en dat je naar een bijeenkomst moet gaan. Dat is namelijk een individueel recht.

Ik kom op het huren van bussen. Dat is ook gebeurd toen ik op het Malieveld mocht optreden. Ik heb toen gezegd: wij moeten niet over alles moeilijk doen. Het moet echter geen trend worden, want onderwijsgeld is voor onderwijs. Wij raken hiermee in bredere zin aan de vraag wat onder stakingsrecht valt. Formeel is het als volgt. Als werknemers gaan actievoeren/staken en de werkgever zegt dat hij dit niet wil vergoeden, het uit een stakingskas moet worden betaald. Er is sprake van een gekke situatie in het onderwijs doordat wij werkgevers op afstand hebben geplaatst, maar dat de belangen van de werkgever en de werknemer eenduidig kunnen zijn, namelijk: de geldverstrekker, de rijksoverheid, is de uniforme vijand. Men vindt elkaar dan in die uniforme vijand, huiselijk geformuleerd. Wij gaan met de sectororganisaties in gesprek over de vraag hoe wij deze gekkigheid moeten interpreteren en hoe wij die eventueel kunnen rechtzetten, om te voorkomen dat er feitelijk op rijkskosten, met onderwijsgeld, actie wordt gevoerd of wordt gestaakt.

De heer Elias (VVD):

Ik heb nog een aantal vragen. Wat vindt de staatssecretaris ervan dat ouders door de leiding van het expertisecentrum vooraf erover geïnformeerd zijn dat de scholen op de desbetreffende dag dicht zullen zijn, ook al zijn er werkwilligen?

Staatssecretaris Zijlstra:

Wij hebben een eerste inventarisatie gemaakt en begrepen dat men gaat actievoeren, maar dat men de wettelijke onderwijstijd niet in het gedrang laat komen. Sterker nog, op de meeste instellingen zal gewoon onderwijs worden gegeven.

De heer Elias (VVD):

In het desbetreffende geval gaat de school dicht en degene die wil werken, krijgt vooraf te horen: je wordt geacht om die dag niet te komen.

Staatssecretaris Zijlstra:

Wij zullen zeker stellen dat het de praktijk zal zijn. Als een school dichtgaat, moeten de uren op een ander moment worden ingehaald. Als dat niet het geval is, is er feitelijk sprake van een staking en wordt er dus gebruikgemaakt van onderwijsgeld voor de financiering hiervan. Dat willen wij niet en daarom zullen wij actie ondernemen richting deze specifieke instelling of instellingen, als er meer zijn, om clarificatie te krijgen.

De heer Elias (VVD):

De staatssecretaris gebruikte het woord "gekkigheid". In dat kader heb ik nog twee vragen. Wat vindt de staatssecretaris ervan dat onderwijsinstellingen die deels overleg-

Zijlstra

orgaan zijn, deels overheidstaken uitvoeren en werkgever zijn, ertoe oproepen om mee te doen aan de acties? Ik doel op de raden voor het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs: de PO-Raad, de VO-raad en de MBO Raad. Wij hebben namelijk de walgelijke afwijking om alles in het onderwijs af te korten. Wat vindt hij ervan dat die raden ertoe oproepen om mee te doen aan acties?

Staatssecretaris Zijlstra:

In mijn eerste antwoord gaf ik al aan dat er sprake is van een enigszins gekke situatie, namelijk dat de belangen van de werknemer en de werkgever in dezen synchroon kunnen lopen richting de rijksoverheid als financier. Daarover gaan wij met de sectororganisaties het gesprek aan. Als financier willen wij voorkomen dat er op rijkskosten wordt actiegevoerd of gestaakt. Onderwijsgeld dat bedoeld is voor het primaire proces, voor het lesgeven aan kinderen, mag niet worden gebruikt voor acties. We bekijken hoe wij dat geld kunnen terugvorderen of op een goede manier kunnen inzetten.

De heer Elias (VVD):

Met welke gezindheid gaat u dat gesprek in? De PO-Raad schrijft bijvoorbeeld letterlijk: De PO-Raad voert actie tegen de bezuinigingen. Dat is echter deels een overheidsorgaan, dat met overheidsgeld gefinancierd wordt. Kan dat eigenlijk wel?

Staatssecretaris Zijlstra:

Het is geen overheidsorgaan. Ik wijs nogmaals op de situatie die de heer Elias terecht schetste. Wij gaan het gesprek daarover aan. Het gaat namelijk om rijksgeld; het is onderwijsgeld. Ik zal de Kamer ook rapporteren over de uitkomsten.

De heer Elias (VVD):

Vindt de staatssecretaris het acceptabel dat de drie genoemde raden, die met publiek geld worden betaald – zij worden betaald uit de besturen en de besturen krijgen het geld van de overheid – hebben opgeroepen om de reiskosten voor hun rekening te nemen? In de praktijk komt dat erop neer dat de demonstratie voor rekening van de overheid komt. Niemand moet worden gehinderd om te demonstreren, maar toch niet op kosten van de overheid?

Staatssecretaris Zijlstra:

Ik heb al aangegeven dat wij dat eerder hebben meegeemaakt bij de universiteiten. De heer Beertema, die net de zaal binnenkomt, heeft daar toen ook terecht aandacht voor gevraagd. Het moet geen schering en inslag worden. Ook dit is onderdeel van het overleg dat wij gaan voeren om helderheid te krijgen wanneer sprake is van actie voeren met stakingsgeld als financiering. Ik ben het met de heer Elias eens dat onderwijsgeld nooit gebruikt mag worden om actie te voeren. Dat kan niet.

De voorzitter:

Het was een experiment met heen en weer praten. Het is dan voor de voorzitter moeilijk te meten, met name de tijd van de staatssecretaris. Het was echter een mooi experiment.